

## گزارش هفتمین کنفرانس ملی "سنجش و ایمنی پرتوهای یونساز و غیر یونساز"

فعالیت های مرتبط با امور حفاظت در برابر اشعه در کشور، سابقه ای بیش از ۶۰ سال دارد. اولین اقدام و شاید بارزترین آن، برقراری خدمات دزیمتری فیلم بج در دهه چهل شمسی باشد که سال ها قبل از انقلاب، در دانشگاه تهران به کمک کارشناسان آمریکایی و به همت یکی از دانش آموختگان کارشناسی ارشد فیزیک به نام آقای واجدسمیعی صورت گرفت. قطعاً خدمات دزیمتری در ابعاد محدود و پرتو پزشکی صورت می گرفته است. با تأسیس سازمان انرژی اتمی در سال ۱۳۵۴، مدیریت حفاظت در برابر اشعه از اولین تشکیلات سازمانی در ساماندهی امور مربوط به ایمنی پرتوها در کشور بوده و با تصویب قانون حفاظت در برابر اشعه در سال ۱۳۶۸، ایران در زمره کشورهای پیشرو در منطقه در نظام مندی امور حفاظت در برابر اشعه بوده است.

گرچه در پنجاه سال گذشته، فعالیت های چشمگیری انجام شده و کشور از نظر استفاده از پرتوهای یونساز و غیر یونساز به پیشرفت های بزرگی نایل شده و به یمن بهره مندی از دانش و تجهیزات روز، تربیت متخصصین و برگزاری آموزش های تخصصی، امروزه بیش از هفتاد هزار نفر به صورت مستقیم با این پرتوها سر و کار دارند، معذالک هنوز نیاز به تلاش مضاعف در اطمینان به استفاده از پرتوها در تمام ابعاد اجتماعی از حاکمیت تا دستگاه های نظارتی، پژوهشی، بهره برداران و مردم وجود دارد. این نیاز در سطح بین المللی نیز مطرح است. در جریان کنفرانس سال ۲۰۲۲، در ونکور کانادا، مقاله ای ارائه گردید که متعاقباً موجب فراخوان کمیسیون بین المللی حفاظت در برابر اشعه (ICRP)، در موضوع "تخصص در حفاظت در برابر اشعه" گردید. طبق ارزیابی کارشناسان، توفیق در این موضوع به عواملی چون، دستگاه های کشوری در برنامه ریزی و اختصاص بودجه های کافی، انجام پژوهش های گسترده و تربیت متخصصین و تشویق به توجه و آگاهی عموم مردم بستگی دارد.

انجمن حفاظت در برابر اشعه ایرانیان که قبل از انقلاب تأسیس شده و فعالیت آن بعد از انقلاب متوقف شده بود، با تلاش جمعی از اساتید، از سال ۱۳۹۰، مجدداً فعال و در طی سال های گذشته، با برگزاری کنفرانس ها، سمینارهای تخصصی، ارتباط با واحد قانونی و مراکز دانشگاهی و بهره بردارها، آگاهی عمومی در موضوعات متنوع حفاظت در برابر اشعه را مورد توجه قرار داده است. از طرف دیگر زمینه همکاری های مؤثری را نیز در جذب افراد علاقمند در موضوعات مرتبط فراهم نموده و برخی از آموزش های تخصصی را برگزار کرده و به واحد قانونی نیز در بازنگری استانداردها و تنظیم ضوابط مشاوره داده است.

هفتمین کنفرانس "سنجش و ایمنی پرتوهای یونساز و غیر یونساز"، با پنجاهمین سال فعالیت امور حفاظت در برابر اشعه مصادف بود. بدیهی است محتوای کنفرانس نیز متأثر از این همزمانی بوده و زمینه های متنوع تری نسبت به کنفرانس های قبلی را پوشش داده و موضوعات مرتبط و طیف وسیع تری از ایمنی پرتوها در کاربردهای گسترده در کشور را شامل شد و در کنار مقالات رسیده، با حضور متخصصین و اساتید دانشگاه ها، تازه های علوم و فناوری نیز در این حوزه مطرح گردید.

این کنفرانس با همکاری دانشگاه شهید بهشتی، حمایت برخی از انجمن های علمی مرتبط، سازمان انرژی اتمی، مرکز نظام ایمنی هسته ای کشور و شرکت های وابسته به سازمان انرژی اتمی، سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی و

اپراتورهای تلفن همراه، و مشارکت تعدادی از شرکت های دزیمتری و سنجش پرتوها در تاریخ های ۱۸ و ۱۹ دیماه ۱۴۰۴ در دانشگاه شهید بهشتی برگزار گردید. آقای مهندس اسلامی، معاون محترم رئیس جمهور و ریاست سازمان انرژی اتمی در سخنرانی افتتاحیه، نقش انجمن های علمی در ایجاد ارتباط مناسب بین ذینفعان را بسیار مفید دانسته و استفاده از پرتوها برای رفاه و آسایش مردم و نقش اصلی سازمان انرژی اتمی در این رابطه را مهم تلقی نموده و برنامه های توسعه نیروگاهی و چرخه سوخت را تشریح نمودند و تاکید کردند که به اتکاء دانش فنی روز و استفاده حداکثری از پتانسیل ملی باید صورت گیرد و برگزاری چنین کنفرانس هایی را ضروری دانستند.

با حضور بیش از سی نفر از اساتید دانشگاه ها در ارائه آخرین دستاوردهای علمی، ارسال و ارائه بیش از یکصد و چهل مقاله، و برگزاری دو کارگاه آموزشی، و مشارکت شرکت های مادر تخصصی صنعت هسته ای، بهره برداران مخابراتی و شرکت های خدمات دزیمتری و سنجش پرتوها در غرفه های کنار نمایشگاه و حضور بیش از سیصدنفر در دو روز کنفرانس، استقبال خوبی از این رویداد را شاهد بودیم که نوید آینده بهتر و تلاش بیشتر در زمینه های مرتبط را میدهد.

محورهای مطرح شده شامل پرتوهای یونساز و غیر یونساز، کاربردهای پزشکی، صنعتی و تحقیقاتی و موضوعاتی از قبیل نقش ارگان های مرتبط حاکمیتی، نظارتی و بهره برداران را در تقویت حفاظت در برابر اشعه در کشور مطرح کرد و چالش های موجود به بحث و تبادل نظر گذاشته شد. مقالات و پوستره های ارائه شده به تدریج در سایت انجمن قرار داده می شوند و مقالات برگزیده، با نظر تهیه کنندگان، با داوری مجدد، در مجله انجمن (سنجش و ایمنی پرتو) به چاپ خواهند رسید.

آقای دکتر گنزالس از اساتید بین المللی و عضو کمیته بین المللی اثرات پرتوهای اتمی سازمان ملل (UNSCEAR)، و از مسئولین انجمن بین المللی حفاظت در برابر اشعه و آژانس بین المللی انرژی اتمی، در پیام و سخنرانی خود که به صورت ویدئو ارسال شده بود، پنجاه سالگی امور حفاظت در برابر اشعه در کشور را تبریک گفته و از این که در اوایل تشکیل این مدیریت، مدتی در ایران به عنوان مشاور همکاری می کرده، ابراز خوشحال نمود. ایشان در سخنرانی خود، به درس های آموخته شده در مدت پنجاه سال فعالیت اشاره نمود و اظهار داشت که بیشترین داده های مبنای تأثیرات پرتوها بر انسان و موجودات زنده تا سال های اخیر، بر مبنای حادثه بمباران شهرهای هیروشیما و ناگازاکی در ژاپن بوده و در مورد اثرات پرتوهای با شدت کم و زمان زیاد، نیاز به بررسی و تحقیقات بیشتری وجود دارد. موضوع پرتوهای استفاده شده در امور پزشکی و پرتوهای کیهانی و پرتوهای طبیعی، اهمیت زیادی داشته و نیازمند کار و توجه بیشتری است. ایشان همچنین به استفاده گسترده از پرتوهای غیر یونساز نیز اشاره نموده و به نقش آن ها در زندگی روزمره پرداختند و اشاره کردند که در عین حال که آثار یونسازی را ندارند، معذالک در صورت عدم توجه کافی، میتوانند زیانبار باشند. به جهت اهمیت سخنرانی ایشان، ویدئو سخنرانی ایشان در سایت انجمن قرار داده شده است.

در اختتامیه کنفرانس، با حضور آقای دکتر علی اکبر صالحی و آقای دکتر رضا امراللهی، در بزرگداشت پنجاهمین سال امور حفاظت در برابر اشعه در کشور، از اساتید پیشکسوت، آقای دکتر مهدی سهرابی، آقای دکتر محمدتقی بحرینی، خانم مهندس سیمین مهدیزاده و آقای دکتر عظیم فرد به پاس تلاش در این زمینه، قدردانی به عمل آمد. اهدای جایزه سیمین و اهدای جوایز برگزیدگان بهترین مقالات و پوستره های ارسال شده به دبیرخانه جایزه بخش پایانی کنفرانس را به خود اختصاص داد.